

DATAOMBUDSMANNENS BYRÅ

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER MED DEN BERÖRDAS SAMTYCKE

Uppdaterad 27.07.2010

www.tietosuoja.fi

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER MED DEN BERÖRDAS SAMTYCKE

I personuppgiftslagen (523/1999) stadgas om allmänna villkor för behandling av personuppgifter. Ett av dessa villkor är att den berörda personen skall ha gett sitt samtycke till behandling av uppgifter som berör honom. Med en persons samtycke är det möjligt att behandla även känsliga personuppgifter. Behandlingen skall dock alltid vara ändamålsenlig och nödvändig med hänsyn till personuppgiftsinsamlarens, den registeransvariges (t.ex. ett företag eller en myndighet), verksamhet. Personuppgifter som har insamlats på basis av samtycke kan som utgångspunkt behandlas för de ändamål, till vilka samtycket har givits.

Allmänna krav för samtycket

Enligt personuppgiftslagens 3 §

- avses med samtycke varje slag av frivillig, särskild och på information baserad viljeyttring genom vilken den registrerade godtar behandling av personuppgifter som gäller honom

Enligt personuppgiftslagens 12 §

- skall samtycket till behandling av känsliga uppgifter dessutom vara uttryckligt, vilket kan anses betyda bl.a. ett förhöjt individualiseringskrav samt i regel ett behov att få samtycket skriftligt.

Enligt personuppgiftslagens 24 §

- skall den registeransvarige i regel då denne samlar personuppgifter sörja för att den registrerade kan få information om den registeransvarige och vid behov om dennes representant, personuppgifternas behandlingsändamål samt om hur uppgifterna regelbundet utlämnas, likaså de uppgifter som är nödvändiga för att utöva sina rättigheter som registrerad vid sakenlig behandling av personuppgifter (t.ex. rätten att granska uppgifterna, rätten att kräva rättelse, förbudsrätten).

Ovan nämnda bestämmelser betyder i praktiken att åt en person, av vilken samtycke begärs, skall ges som grund till bedömningen information om all planerad behandling av personuppgifter, det vill säga bl.a. om följande omständigheter:

- vem behandlar uppgifter d.v.s. till vem ges samtycke att behandla uppgifter (vem är den registeransvarige)
- vilka uppgifter samlas in och lagras
- för vilket användningsändamål samlas uppgifterna in
- är det meningen att anskaffa uppgifterna med annan grund än ifrågavarande samtycke (ifall så är fallet: vad för uppgifter anskaffas, varifrån och på vilken grund)
- utlämnas uppgifter till utomstående (om uppgifter utlämnas: vad för uppgifter utlämnas, till vem och för vilka användningsändamål)
- hur länge förvaras uppgifterna

Samtycke som har getts till behandling av personuppgifter kan grundas när som helst och samtycket kan således inte vara ett avtalsvillkor. Ur informationen på blanketten för samtycket eller ur informationen som på annat sätt har getts personen skall framgå att det givna samtycket kan återkallas. Man bör även sörja för att datumet då samtycket har getts antecknas på blanketten eller att det sparas på ett annat sätt.

Då insamling av personuppgifter med grund i samtycke sker genom förmedling i internet skall information som ges om behandlingen av personuppgifter erbjudas i samband med nättjänsten. Informationen kan erbjudas till användaren av tjänsten t.ex. i form av en dataskyddsbeskrivning. Mera information om uppgörande av en dataskyddsbeskrivning finns i dataombudsmannens byrås broschyr "Gör upp en dataskyddsbeskrivning" (broshyren hittas på dataombudsmannens byrås hemsida, <http://www.tietosuoja.fi/28000.htm>). Också i en elektronisk miljö skall personen själv aktivt handla för att ge sitt samtycke, t.ex. genom att denne kryssar i en ruta som gäller samtycket.

Med hänsyn till personens självbestämmanderätt skall personen samtycka frivilligt. En person som blir tillfrågad om sitt samtycke skall känna till eller kunna förstå om det är frivilligt eller obligatoriskt att ge uppgifterna eller besvara frågorna, samt vilka de eventuella följderna blir om han låter bli att ge uppgifterna.

Då uppgifter ges är det väsentligt att personen kan genuint använda sin självbestämmanderätt. Vid bedömningen av samtyckets frivillighet skall uppmärksamhet fästas särskilt i om den registrerade genuint har alternativ i sitt förfogande.

Personuppgiftslagen är en allmän lag som gäller behandling av personuppgifter. Om speciallagar stadgar om t.ex. samtyckets formkrav, skall dessa bestämmelser tillämpas primärt i förhållande till personuppgiftslagen.

Givande av samtycke motsvaras inte av att en person reserveras möjlighet att förbjuda behandling av personuppgifter.

Samtycke undantränger inte nödvändighetskravet

Även om det enligt personuppgiftslagen är tillåtet att samla in och för övrigt behandla personuppgifter med den berörda personens samtycke, *berättigar samtycke dock inte onödigt behandling av personuppgifter.*

Då nödvändigheten av behandlingen av personuppgifter bedöms skall uppmärksamhet fästas vid bl.a. hurdan behandling av uppgifter som allmänt och objektivt sett kan anses vara nödvändig med hänsyn till den ifrågavarande behandlingens ändamål och den registeransvariges verksamhet. Exempelvis vid vård av en patient är det endast möjligt att samla in uppgifter som är nödvändiga för vården. En arbetsgivare får endast samla in sådan information om en arbetssökande som han behöver för att kunna välja arbetstagare. Nödvändighetskravet innebär också att även om den registrerades samtycke har erhållits till utlämnandet av personuppgifterna, skall uppgifterna inte utlämnas i onödan.

Samtycke till viss behandling av personuppgifter

I vissa fall kan samtycke behövas separat enbart för en viss typ av personuppgiftsbehandling, så som för utlämnande av personuppgifter. En sådan situation kan uppstå t.ex. om personuppgifterna behandlas på någon annan grund som förutsätts i personuppgiftslagen än samtycke (t.ex. med grund i ett kund- och tjänsteförhållande). Det kan också vara möjligt att det efter att personen gett sitt samtycke uppstår behov av att ännu be om ett separat samtycke för annan behandling än den som ursprungligen angetts. Också i detta fall bör de ovannämnda kraven på precisering och medveten viljeyttring samt frivilligt samtycke beaktas.

T.ex. vid en separat förfrågan om samtycke till utlämnande av personuppgifter, bör den berörda personen få veta

- till vem uppgifterna lämnas ut
- vilka uppgifter som lämnas ut

- för vilket ändamål de lämnas ut.

Den registeransvarige skall kunna bevisa samtycket

I personuppgiftslagen stadgas inte uttryckligen om samtycket skall vara skriftligt eller inte. Enligt motiveringarna i regeringens proposition (RP 96/1998) beträffande personuppgiftslagen bör den som bett en person om samtycke kunna bevisa att personen i fråga gett sitt samtycke. I praktiken betyder det här generellt att det alltid är bra att be om skriftligt samtycke, om det är sannolikt att samtycket senare måste bevisas.

Det är alltid skäl att på förhand planera den blankett som skall användas för förfrågan om samtycke och den eventuella informationsbilagan. Om en separat informationsbilaga används utöver blanketten, är det viktigt att alltid se till att blanketten och bilagan förvaras tillsammans som en helhet, så att det vid behov är möjligt att i efterhand kontrollera detaljer i anslutning till förfrågan om samtycke. Blanketten för samtycke skall bevaras så länge som de insamlade uppgifterna lagras eller så länge som det finns behov av att kunna bevisa samtycket.

Om lagstiftningen inte särskilt förutsätter ett skriftligt samtycke och ifall den registeransvarige bedömer med hänsyn till ärendets art ett muntligt samtycke som tillräckligt, skall den registeransvarige trots det kunna visa att den registrerade fått all väsentlig information som han behöver för att kunna ge sitt samtycke.

Med hänsyn till god informationsbehandlings sed och de bägge parternas rättsskydd är det ändamålsenligt att även den registrerade själv får en kopia av det skriftligt givna samtycket.